

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ แนวหน้า

ฉบับวันอังคารที่ 19 กันยายน พ.ศ.2560

คอลัมน์รักษ์เกษตร : ปัจจัยในการกลายเป็นทะเลทราย

คำถาม การกลายเป็นทะเลทรายของประเทศไทย มีระดับความเสี่ยงเป็นอย่างไร และอะไรคือปัจจัยสำคัญ ครับ

นักทฤษฎี สารภูมิพงษ์, อ.เขาสวนกวาง จ.ขอนแก่น

คำตอบ ประเทศไทย อยู่ในขอบข่ายที่จะเกิดสภาพการเป็นทะเลทราย เนื่องจากอัตราส่วนน้ำฝนในรอบปีต่อการระเหยและ

คายน้ำนั้น มีค่าต่ำกว่า 0.5 ในหลายพื้นที่ทางภาคเหนือและอีสาน นั่นคือ ปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าการสูญเสียของน้ำ เมื่อเป็นดังนี้ไปเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง คงหลีกเลี่ยงสภาพทะเลทรายในอนาคต จึงจำเป็นต้องตระหนักในเรื่องนี้ก่อนที่จะสายเกินไป และควรมหามาตรการแก้ไขทั้งในระยะสั้นและระยะยาว มาช่วยกันเฝ้าระวังและป้องกันระดับความเสี่ยงของประเทศไทย ถึงแม้ว่าประเทศไทย จะไม่ได้อยู่ในขั้นที่แห้งแล้งเป็นทะเลทราย แต่ก็ได้รับผลกระทบจากภาวะโลกร้อนโดยตรง ประกอบกับการเป็นประเทศที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว มีการขยายตัวไปทุกๆ ด้าน การเร่งรัดการพัฒนาและขยายเมืองอย่างรวดเร็วแบบที่เป็นอยู่นี้ ย่อมเป็นปัจจัยเร่งให้เกิดสภาพความแห้งแล้งคืบคลานเข้ามา จึงนับได้ว่า ประเทศไทยเราได้อยู่ในระดับความเสี่ยง ปัจจัยเร่งให้เกิดสภาพทะเลทรายอย่างรวดเร็ว คือ

1.ความแห้งแล้งซ้ำซาก อาจทำให้ประเทศไทยสู่สภาวะการเป็นทะเลทราย โดยมีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือของประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดได้แก่ กลุ่มพื้นที่ดินเค็ม จะมีผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในพื้นที่เสี่ยงต่อสภาวะการเป็นทะเลทราย ซึ่งจะทำให้มีผลผลิตพืชลดลง การปัญหาที่ตรงจุดคือ การปลูกพืชที่หลีกเลี่ยงสภาวะการทิ้งช่วงของฝนในเขตเพาะปลูกเกษตรน้ำฝน

2.การทำเกษตรกรรมอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของดิน และยังมี การชะล้างพังทลายของดินโดยธรรมชาติ การสูญเสียการอุ้มน้ำของดิน การหักล้างทางพังทลายพืชคลุมดิน ทำให้ดินแห้งแข็งสูญเสียการดูดซับน้ำ ความแห้งแล้งซ้ำซาก และสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงจากภาวะโลกร้อน น้ำระเหยไปได้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการการลักลอบตัดไม้ การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อขยายการเพาะปลูก ไฟป่า การสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ การทำรีสอร์ทและสวนสัตว์ ทำให้พื้นที่ป่าไม้ลดลงอย่างต่อเนื่อง

3.การพัฒนาเมืองและขยายตัวของเมือง ก็เป็นสาเหตุอีกอันหนึ่งที่ทำให้เกิดความแห้งแล้งขึ้นได้ ในตัวเมืองซึ่งพื้นผิวดินตามธรรมชาติ ถูกคลุมทับด้วยคอนกรีต น้ำฝนไม่สามารถซึมลงสู่ใต้ดินได้ แต่ไหลบ่าไปตามถนนลงสู่ท่อระบายน้ำ ออกสู่แม่น้ำลำคลอง ดินส่วนที่เหลือขาดสารอินทรีย์ที่จะช่วยในการอุ้มน้ำ เมื่อดินไม่สามารถดูดซับหรือถ่ายเทความชื้นสู่อากาศได้ จึงเกิดความเสื่อมโทรมของดิน

ในขณะที่ปริมาณน้ำฝนรายปีอยู่ในช่วงที่ต่ำ และมีการระเหยหรือคายน้ำสูงกว่าการได้รับน้ำฝน จัดว่าเป็นความแห้งแล้ง และจะกระจายอยู่ในพื้นที่หลายจังหวัดทางภาคเหนือและอีสาน เป็นไปในวงกว้าง หากไม่มีมาตรการป้องกันอย่างจริงจัง ก็จะเกิดผลเป็นความแห้งแล้งซ้ำซากถาวร พืชคลุมดินเปลี่ยนไปเพราะดินเสื่อมโทรม เมื่อประกอบกับภาวะโลกร้อน และการพัฒนาที่เร่งรัด ก็จะขยายเป็นวงของพื้นที่แห้งแล้งทะเลทราย กว้างออกไปเรื่อย ๆ

นาย รัตวิ

ศพก.ทั่วประเทศเคลื่อนงานเข้าเป้า เกษตรกรนำความรู้ไปใช้ได้จริง-ช่วยลดต้นทุนผลิต

พล.อ.ฉัตรชัย สาริกัลยะ รัฐมนตรีและสหกรณ์ เปิดเผยว่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ทุกหน่วยงานบูรณาการขับเคลื่อนการทำงานให้สอดคล้องเป้าหมายปี 2561 เป็นปีแห่งการยกระดับคุณภาพชีวิต การบริหารจัดการมาตรฐานสินค้าเกษตรสู่เกษตร 4.0 โดยการปฏิรูปภาคการเกษตรภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ใช้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) 882 ศูนย์ ของเกษตรกรต้นแบบทั่วประเทศเป็นกลไกสำคัญในภาคการเกษตร และเป็นอนาคตภาคการเกษตรของประเทศไทย

นายสมชาย ชาญณรงค์กุล อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวเพิ่มเติมว่า ศพก. เป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกร ที่ต้องการให้เกษตรกรมีแหล่งเรียนรู้จากของจริง เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จากเกษตรกรด้วยกันเอง กว่า 3 ปีที่ผ่านมา ศพก. 882 ศูนย์ เป็นรูปธรรมและสามารถแบ่งพืชได้ตามลักษณะพื้นที่ ดังนี้ 1) ข้าว 450 ศูนย์ 2) พืชไร่ 78 ศูนย์ 3) พืชผัก 31 ศูนย์ 4) ไร่นาสวนผสม/เกษตรผสมผสาน 78 ศูนย์ 5) ไม้ผล 139 ศูนย์ 6) ยางพารา 52 ศูนย์ 7) ปาล์มน้ำมัน 44 ศูนย์ และ 8) อื่นๆ 10 ศูนย์ และได้ขยายผลเป็นแปลงใหญ่ ทั้งหมด ซึ่งปัจจุบันมี ศพก. 882 ศูนย์ และเครือข่าย 10,523 ศูนย์ อาทิ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการดิน ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง เป็นต้น ได้อบรมให้กับเกษตรกรผู้นำทั่วประเทศ จำนวน 44,100 ราย ในการสร้างความเข้มแข็งและความเชื่อมั่นให้กับรัฐบาลว่า เกษตรกรมีความพร้อมที่จะเป็นแกนนำภาคการเกษตรในชุมชนได้ โดยพัฒนาในรูปแบบเครือข่าย มีการเลือกประธาน ศพก. ระดับ จังหวัด ระดับเขต และระดับประเทศ ซึ่งระดับประเทศจะมีการประชุมกัน ทุกเดือน สลับหมุนเวียนกันไปตามพื้นที่

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 71 นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ ร้อยละ 84 เรื่องการลดต้นทุน ร้อยละ 4 ทำกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 4 การปลูกพืชปุ๋ยสดเพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน ร้อยละ 3 การเพิ่มรายได้ด้วยกิจกรรมอื่นๆ เช่น การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรต่างๆ ร้อยละ 2 การทำบัญชี ร้อยละ 1 การใช้เทคนิคต่างๆ ในการปลูกพืช เช่น การใช้ระบบน้ำหยด เป็นต้น นอกจากนี้ ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา ศพก. ทำให้ ศพก. อ.เมือง จ.ราชบุรี ได้รับรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี 2560 ประเภทรางวัลพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ระดับดีโดยได้เข้ารับรางวัลเมื่อ 11 กันยายนที่ผ่านมาด้วย